

Briuselis, 2013 11 04
COM(2013) 761 final

2013/0371 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų siekiant sumažinti lengvųjų plastikinių maišelių naudojimą

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2013) 443 final}

{SWD(2013) 444 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1.1. Bendrosios aplinkybės

Dėl tų pačių savybių – lengvumo ir patvarumo – plastikiniai maišeliai tapo ne tik komerciškai sėkmingu, bet ir masiškai naudojamu produktu. Apskaičiuota, kad per 2010 m. kiekvienas ES pilietis sunaudojo vidutiniškai 198 plastikinius maišelius; 90 % sudarė lengvieji maišeliai, kurie pakartotinai naudojami rečiau nei storesnieji maišeliai, todėl lengviau tampa šiukšlėmis. Nesiimant jokių priemonių, plastikinių maišelių suvartojimo mastas turėtų toliau didėti.

Skaičiavimų duomenimis, 2010 m. ES išmesta per 8 milijardus plastikinių maišelių. Jie nepatenka į atliekų tvarkymo srautus, todėl kaupiasi mūsų aplinkoje, ypač jūrose. Vis plačiau pripažįstama, kad jūros tarša šiukšlėmis yra didžiulė visuotinė problema. Dokumentais įrodyta, kad Europos jūrose yra susikaupęs didelis maišelių atplaišų sluoksniš. Vandens ekosistemų taršos plastikinių maišelių atliekomis problema aktuali ne vien jūrinėms valstybėms, nes didelė atliekų dalis iš sausumos į jūrą patenka upėmis. Į aplinką išmestas plastikinis maišelis, ypač jo skutai, gali nesuirti šimtus metų. Be to, didelis ir vis didėjantis tokių maišelių naudojimas nėra racionalus išteklių atžvilgiu.

Europos Sąjungoje plastikiniai maišeliai laikomi pakuote pagal Pakuočių ir pakuočių atliekų direktyvą (Direktyva 94/62/EB). Tačiau konkrečiai plastikinių maišelių klausimui skirtas ES teisės akto ar politikos nėra. Kai kurios valstybės narės jau taiko tokių maišelių naudojimo mažinimo priemones (pavyzdžiui, taiko apmokestinimo priemones, yra sudariusios susitarimus su mažmeninės prekybos sektoriaus atstovais, rengia informavimo kampanijas); tokių priemonių rezultatai yra nevienodi. Po to, kai kelios valstybės narės pabandė uždrausti plastikinius maišelius, šį klausimą 2011 m. kovo 14 d. svarsčiusi Aplinkos taryba paprašė Komisijos išanalizuoti, kokiomis ES priemonėmis būtų galima mažinti jų naudojimą.

1.2. Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Bendrasis šio pasiūlymo dėl plastikinių maišelių tikslas – mažinti neigiamą poveikį aplinkai, visų pirma, jos taršą šiukšlėmis, skatinti atliekų prevenciją ir efektyviau naudoti išteklius, tačiau išvengti neigiamo socialinio ir ekonominio poveikio. Konkrečiai pasiūlymu siekiama sumažinti plonesnių kaip 50 mikronų (0,05 mm) storio plastikinių maišelių naudojimą Europos Sąjungoje.

2. KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

2.1. Konsultacijos ir ekspertų nuomonė

2.1.1. Tyrimai

2011 m. atliktas plastikinių maišelių gamybos ir naudojimo modelių, jų poveikio ir įvairių jų naudojimo mažinimo politikos variantų poveikio tyrimas¹. 2012 m. atliktas

¹ *BioIntelligence Service*, 2011 m. „Assessment of impacts of options to reduce the use of single-use plastic carrier bags, Final Report“.

papildomas tyrimas, skirtas įvairių politikos variantų socialiniam ir ekonominiam poveikiui įvertinti.²

2.1.2. *Vidaus konsultacijos*

2011 m. birželio mėn. sukurta Komisijos tarnybų iniciatyvinė grupė, kurioje dalyvauja Aplinkos, Įmonių ir pramonės, Generalinio sekretoriato ir Sveikatos ir vartotojų reikalų generalinių direktoratų bei Teisės tarnybos atstovai. Iniciatyvinė grupė stebėjo, kaip rengiamas poveikio vertinimas.

2.1.3. *Išorės konsultacijos*

Konsultacijos su visuomene surengtos 2011 m. gegužės 17 d. – rugpjūčio 9 d. pagal minimaliuosius konsultacijų standartus.

Gautos 15 538 nuomonės, taigi matyti, kad visuomenė yra labai susirūpinusi netausiu plastikinių maišelių naudojimu ir daug tikisi iš ES veiksmų šioje srityje.

2.2. **Poveikio vertinimas**

Poveikio vertinimo ataskaita ir jos santrauka skelbiamos kartu su šiuo pasiūlymu. Atliekant poveikio vertinimą įvertinta, koks būtų įvairių politikos variantų, kuriais skatinama naudoti mažiau plastikinių maišelių, poveikis aplinkai ir socialinis bei ekonominis poveikis. Siekiant rasti tinkamiausias – mažiausiai kainuojančias ir efektyviausias – priemones buvo įvertinti ir su baziniu scenarijumi palyginti įvairaus užmojo veiksmai.

Komisijos poveikio vertinimo valdyba 2013 m. kovo 15 d. pateikė teigiamą nuomonę apie poveikio vertinimą, kartu pateikdama rekomendacijų, kaip ją patobulinti. Dėl varianto nustatyti bendrą ES masto plastikinių maišelių naudojimo mažinimo tikslą valdyba pažymėjo, kad reikia įvertinti, koku mastu plastikinių maišelių šiukšlių problema galėtų būti sprendžiama valstybių narių lygmeniu.

Išsamiau apsvarsčius politikos variantus padaryta išvada, kad nustatyti ir įgyvendinti ES masto plastikinių maišelių naudojimo mažinimo tikslą, kuris būtų taikomas visoms valstybėms narėms, sudėtinga. Todėl, užuot nustatius bendrą ES tikslą, būtų geriau į Direktyvą 94/62/EB įtraukti visoms valstybėms narėms taikomą įpareigojimą mažinti lengvųjų plastikinių maišelių naudojimą, kartu suteikiant joms laisvės pačioms nusistatyti nacionalinius naudojimo mažinimo tikslus ir pasirinkti jų įgyvendinimo priemones. Vis dėlto vėliau būtų galima svarstyti galimybę nustatyti atitinkamą ES masto tikslą.

3. **TEISINIAI PASIŪLYMO ASPEKTAI**

3.1. **Siūlomų veiksmų santrauka**

Pasiūlymu iš dalies keičiamas Direktyvos 94/62/EB 4 straipsnis (Prevencija) jį papildant reikalavimu valstybėms narėms imtis priemonių lengvųjų plastikinių maišelių naudojimui mažinti. Nustatoma, kad tokios priemonės gali būti, pavyzdžiui, ekonominės arba, nukrypstant nuo direktyvos 18 straipsnio, pardavimo apribojimai. Tokia nuostata išplečiamas valstybių narių kovos su netausiu plastikinių maišelių naudojimu priemonių arsenalas.

²

Eunomia, 2012 m. „Assistance to the Commission to complement an assessment of the socio-economic costs and benefits of options to reduce use of single-use plastic carrier bags in the EU, Final Report.“

Direktyvos 3 straipsnis (Apibrėžimai) taip pat papildomas lengvųjų plastikinių maišelių apibrėžtimi, taikytina pagal tą direktyvą.

3.2. Teisinis pagrindas ir teisė veikti

Pasiūlymo teisinis pagrindas tas pats kaip Direktyvos 94/62/EB (Sutarties 100a straipsnis, dabar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnis).

ES turi teisę veikti dėl to, kad masinis plastikinių maišelių naudojimas yra bendra tarpvalstybinė problema, todėl norint ją spręsti nuosekliau ir veiksmingiau būtina ES masto iniciatyva. Šiuo metu pavienių valstybių narių taikomomis priemonėmis siekiama labai nevienodų tikslų. Be to, gali kilti abejonių, ar vienašalės priemonės, apimančios pardavimo ribojimą, yra suderinamos su dabartinės redakcijos Direktyva 94/62/EB. Tačiau kartu iš teigiamų keliose valstybėse narėse pasiektų rezultatų matyti, kad plastikinių maišelių naudojimą galima smarkiai sumažinti.

Plastikinių maišelių naudojimui mažinti skirti ES veiksmai visiškai atitinka Direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų tikslus, visų pirma tuos, kurie susiję su aplinkos apsauga nuo pakuočių ir pakuočių atliekų poveikio ir jo mažinimu.

Atsižvelgiant į šio pasiūlymo specifinį pobūdį ir aplinkybes, jis teikiamas kaip atskira iniciatyva anksčiau, nei ES atliekų politikos bendros peržiūros dokumentai, kuriuos Komisija pateiks 2014 m. pavasarį.

3.3. Subsidiarumo ir proporcingumo principas

Pasiūlymas atitinka subsidiarumo bei proporcingumo principus, įtvirtintus Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje. Juo tik būtų iš dalies pakeista Direktyva 94/62/EB ir taip sukurta struktūra su bendrais tikslais paliekant laisvės valstybėms narėms nuspręsti dėl konkrečių įgyvendinimo metodų.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturės poveikio Europos Sąjungos biudžetui, todėl Finansinio reglamento (2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių ir kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002) 31 straipsnyje numatyta finansinė pažyma nepridedama.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų siekiant sumažinti lengvųjų plastikinių maišelių naudojimą**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą³,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁴,
pasikonsultavę su Regionų komitetu⁵,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/62/EB⁶ priimta siekiant apsaugoti aplinką nuo pakuočių ir pakuočių poveikio arba jį sumažinti. Nors plastikiniai maišeliai pagal tą direktyvą laikomi pakuote, direktyvos nuostatose nenumatyta jokių konkrečių su tokių maišelių naudojimu susijusių priemonių;
- (2) naudojant plastikinius maišelius susidaro labai daug šiukšlių ir neracionaliai naudojami išteklių, be to, numatoma, kad nesiėmus priemonių, jų bus naudojama vis daugiau. Šiukšlėmis tapę plastikiniai maišeliai didina jūrų taršą šiukšlėmis ir kelia grėsmę viso pasaulio jūrų ekosistemoms;
- (3) plonesni nei 50 mikronų plastikiniai maišeliai, kokių visų daugiausia sunaudojama Europos Sąjungoje, rečiau naudojami pakartotinai, todėl lengviau tampa šiukšlėmis;
- (4) Sąjungoje plastikinių maišelių sunaudojama labai nevienodai – daug lemia vartojimo įpročiai, sąmoningumas aplinkos atžvilgiu ir valstybių narių politikos priemonių veiksmingumas. Kai kurioms valstybėms narėms pavyko gerokai sumažinti plastikinių maišelių naudojimą – septyniose geriausių rezultatų pasiekusiose valstybėse narėse sunaudojama tik 20 % vidutiniškai ES sunaudojamo plastikinių maišelių kiekio;
- (5) siekdamas atitinkamai sumažinti vidutinį sunaudojamą lengvųjų plastikinių maišelių kiekį valstybės narės turėtų imtis priemonių plonesnių kaip 50 mikronų plastikinių maišelių naudojimui mažinti pagal bendruosius Sąjungos atliekų politikos ir Sąjungos atliekų hierarchijos tikslus, nustatytus 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir

³ OL C, , p. .

⁴ OL C, , p. .

⁵ OL C.

⁶ OL L 365, 1994 12 31, p. 10.

Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinančioje kai kurias direktyvas⁷. Nustatant tokias priemones reikėtų atsižvelgti į šiuo metu konkrečiose valstybėse narėse sunaudojamą maišelių kiekį – kuomet didesnis, tuo didesnės turėtų būti ir pastangos. Kad būtų galima stebėti, kaip mažinamas lengvųjų plastikinių maišelių naudojimas, nacionalinės valdžios institucijos teiks duomenis apie jų naudojimą pagal Direktyvos 94/62/EB 17 straipsnį;

- (6) priemonės valstybės narės gali rinktis įvairias – ekonomines, kaip antai mokesčiai ar rinkliavos, kurios jau yra pasiteisinusios kaip itin veiksmingos mažinant plastikinių maišelių naudojimą, taip pat pardavimo ribojimus, pavyzdžiui, draudimus, kuriais nukrypstama nuo Direktyvos 94/62/EB 18 straipsnio nuostatų, tačiau turi būti laikomasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 34–36 straipsnių;
- (7) plastikinių maišelių mažinimo priemonės turėtų būti tokios, kad nepadidėtų bendras pakuočių kiekis;
- (8) šioje direktyvoje numatytos priemonės atitinka Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Efektyvaus išteklių naudojimo Europos planas“⁸ ir jos turėtų padėti įgyvendinti taršos šiuokšlėmis mažinimo priemones, kurių imtasi pagal 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/56/EB, nustatančią Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyvą)⁹;
- (9) todėl Direktyva 94/62/EB turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyva 94/62/EB iš dalies keičiama taip:

- (1) Į 3 straipsnį įterpiamas naujas 2a punktas:

„2a) lengvieji plastikiniai maišeliai – iš plastikinių medžiagų, apibrėžtų Komisijos reglamento (ES) Nr. 10/2011* 3 straipsnio 1 dalyje, pagaminti maišeliai, kurių sienelės storis yra mažesnis kaip 50 mikronų ir kurie tiekiami vartotojams buitines prekių ar maisto produktų pardavimo vietose.

* OL L 12, 2011 1 15, p. 1.“

- (2) Į 4 straipsnį įterpiama 1a dalis:

1a. Valstybės narės imasi priemonių, kad sumažintų lengvųjų plastikinių maišelių naudojimą savo teritorijoje per dvejus metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo.

Tokios priemonės gali būti, be kita ko, nacionaliniai naudojimo mažinimo planai, ekonominės priemonės bei pardavimo apribojimai, kuriais nukrypstama nuo direktyvos 18 straipsnio nuostatų.

Teikdamos ataskaitas Komisijai pagal šios direktyvos 17 straipsnį, valstybės narės taip pat praneša ir apie šių priemonių poveikį visam susidarantiems pakuočių atliekų kiekiui.“

⁷ OL L 312, 2008 11 22, p. 3.

⁸ COM(2011) 571 galutinis.

⁹ OL L 164, 2008 6 25, p. 19–40.

2 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi per dvylika mėnesių nuo jos įsigaliojimo. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

3 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

4 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas